

2. Юрій С.І. Финансы домогосподарств: теоретичні підходи до трактування сутності / С.І. Юрій, Т.О. Кізіма // Финансы України. – 2008. – №8. – 3–10 с.

3. Геронин Н.Н. Финансы домашних хозяйств в развитии инвестиционного процесса в России Автореферат на соискание ученой степени канд. экон. наук: 08.00.10 / Н.Н. Геронин. – М., 2004.

4. Ворошило В.В. Финансовые ресурсы домохозяйств: сущность и классификация / В.В. Ворошило // Науковий вісник: Фі-

нанси, банки, інвестиції. Науковий журнал. – 2010. – №1. – С. 31–34.

5. Самооцінка домогосподарствами України рівня своїх доходів (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств) режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

6. Петренко Я.В. Мобілізація інвестиційних ресурсів домогосподарств у транзитивній економіці / Петренко Я.В. // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2009. – №2 (16). – С. 221–226.

Л.С. СЕЛІВЕРСТОВА,

к.е.н., доцент, Київський національний університет технологій і дизайну

Стратегічний підхід до розробки інвестиційної політики корпорації

Запропонований у статті стратегічний підхід до розробки інвестиційної політики корпорації є могутнім засобом підвищення ефективності роботи в довготерміновій перспективі, а також базою для прийняття управлінських рішень на всіх стадіях інвестиційного процесу.

Ключові слова: корпорація, інвестиційна стратегія, інвестиційна діяльність, інвестиційна політика.

Предложенный в статье стратегический подход к разработке инвестиционной политики корпорации является мощным средством повышения эффективности работы в долгосрочной перспективе, а также базой для принятия управленческих решений на всех стадиях инвестиционного процесса.

Ключевые слова: корпорация, инвестиционная стратегия, инвестиционная деятельность, инвестиционная политика.

Proposed in Article strategic approach to the development of the investment policy of the corporation is a powerful means of increasing efficiency in the long run, as well as a basis for decision-making at all stages of the investment process.

Keywords: corporation, investment strategy, investment activities, investment policy.

Постановка проблеми. Світовий досвід свідчить, що в економічно розвинутих країнах основою національних економік є корпорації. Вони сприяють реалізації багатьох напрямів діяльності: концентрації капіталу та інвестуванню його в напрями, які забезпечують конкурентоспроможність на світових і національних ринках; пом'якшенню суперечностей між працею і капіталом; подоланню внутрішнього протиріччя людини–власника і людини–працівника; формуванню корпоративної культури.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Основні розробки в області фінансування корпорацій належать західним економістам Є.Ф. Брігхему, Б. Колассу, Р. Брейлі, С. Майерсу, Ж. Ришару.

Проблемам інвестиційної політики присвячені праці економістів І.А. Бланка, В.В. Ковальова, М.Н. Крейніної, Е.С. Стоянової та ін.

Мета статті. В сучасних умовах розвитку ділової активності в Україні ринкове середовище стає все більш динамічним. Однак розвиватися і успішно конкурувати можуть лише ті підприємства, які організують фінансування та розвиток своєї діяльності «стратегічно правильно».

Постійна мінливість ринкового середовища зумовила необхідність застосування стратегічного підходу до системи господарювання на підприємстві. Термін «політика» виражає сукупність цілей і задач стратегічного і тактичного характеру, а також механізму їх реалізації в будь-якій сфері діяльності.

Механізм управління інвестиційною політикою становить систему основних складових, що регулюють процес розробки та реалізації інвестиційних рішень підприємства.

Актуальність розробки інвестиційної стратегії підприємства визначається рядом умов, найважливішою з яких є інтенсивність змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища. Висока динаміка основних макроекономічних показників, пов'язаних з інвестиційною активністю підприємств, темпи технологічного прогресу, часті коливання кон'юнктури інвестиційного ринку, мінливість державної інвестиційної політики і форм регулювання інвестиційної діяльності не дозволяють ефективно управляти інвестиціями підприємства на основі лише раніше накопиченого досвіду і традиційних методів інвестиційного менеджменту. У цих умовах відсутність розробленої інвестиційної стратегії, адаптованої до можливих змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища, може привести до того, що інвестиційні рішення окремих структурних підрозділів підприємства будуть носити різнонапрямлений характер, приводити до виникнення протиріч і зниження ефективності інвестиційної діяльності в цілому.

Виклад основного матеріалу. Стратегія – це генеральна комплексна програма дій, яка визначає пріоритетні для підприємства проблеми, його місію, головні цілі та розподіл

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

ресурсів для їхнього досягнення (рис. 1). Вона формулює цілі та способи їхнього досягнення так, щоб вказати підприємству певний (такий, що об'єднує всі його підрозділи) напрям розвитку [1, с. 112]. За своїм змістом стратегія є довгостроковим плановим документом. Першим, найбільш суттєвим і визначальним рішенням за стратегічним плануванням є вибір цілей. Основну ціль підприємства заведено називати місією. Вибір місії підприємства здійснюється з урахуванням дії чинників зовнішнього середовища.

Виходячи із загальної місії підприємства формулюють його інші стратегічні цілі. Реальність та ефективність стратегії підприємства буде забезпечено, якщо стратегічні цілі будуть: конкретними та вимірюваними; чітко зорієнтованими у часі (коли і якої цілі треба досягнути); досяжними, збалансованими, ресурснозабезпеченими; однонапрямленими та такими, що взаємно підтримують одна одну.

Наступним важливим кроком є вивчення внутрішнього середовища. Його аналіз є найважливішим для інвесторів, особливо у випадку придбання підприємства. Він проводиться у розрізі таких блоків як, виробництво продукції, виробничий апарат, система управління. З прогнозуванням впливу внутрішнього середовища пов'язані насамперед задачі забезпечення надійною та достовірною інформацією про тенденції розвитку економіки. Аналіз структури та розмірів ринку збуту необхідний для оцінки загального обсягу потреб, оцінки попиту на конкретні товари, а також динаміки цін на них. У результаті досліджень з'ясовуються можливості росту компанії, виявляються обставини, що запобігають йому [2, с. 37].

Ще одним важливим кроком є вивчення зовнішнього середовища. Аналіз зовнішнього середовища – це безперервний процес спостереження, вивчення та контролю дії зовнішніх щодо підприємства чинників для того, щоб своєчасно та вичерпно визначити можливості й загрози для підприємства, тобто позитивну та негативну дію зовнішніх чинників – політичних, економічних, науково-технічних, соціальних, міжнародних тощо.

Інвестиційна стратегія являє собою систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, обумовлених загальними задачами його розвитку й інвестиційною ідеологією, а також вибір найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення [3, с. 68].

Інвестиційну стратегію можна представити як генеральний план дій у сфері інвестиційної діяльності підприємства, що визначає пріоритети її напрямів і форм, характер формування інвестиційних ресурсів і послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей, що забезпечують передбачений загальний розвиток підприємства [4, с. 328].

Отже, інвестиційна стратегія являє собою концепцію, що пов'язує і спрямовує розвиток інвестиційної діяльності підприємства.

Інвестиційна політика підприємства – складова частина загальної економічної стратегії, котра визначає вибір і способи реалізації найбільш раціональних шляхів оновлення і розширення його виробничого і науково-технічного потенціалу [5, с. 58]. Дана політика націлена на забезпечення виживання підприємства в складному ринковому середовищі, на досягнення ним фінансової стійкості та створення умов для майбутнього розвитку. Інвестиційна політика формується лише за конкретними напрямками інвестиційної діяльності корпорації, що потребують забезпечення найбільш ефективного управління для досягнення головної стратегічної цілі цієї діяльності.

Формування інвестиційної політики за окремими аспектами фінансової діяльності корпорації може мати багаторівневий характер.

Стратегічний підхід до формування системи інвестиційної політики корпорації, запропонований автором, показано на рис. 2.

Стратегічний підхід до формування інвестиційної політики корпорації відіграє значну роль у забезпеченні ефективного розвитку підприємства. Ця роль полягає в наступному:

– забезпечення механізму реалізації довгострокових загальних і інвестиційних цілей майбутнього економічного і

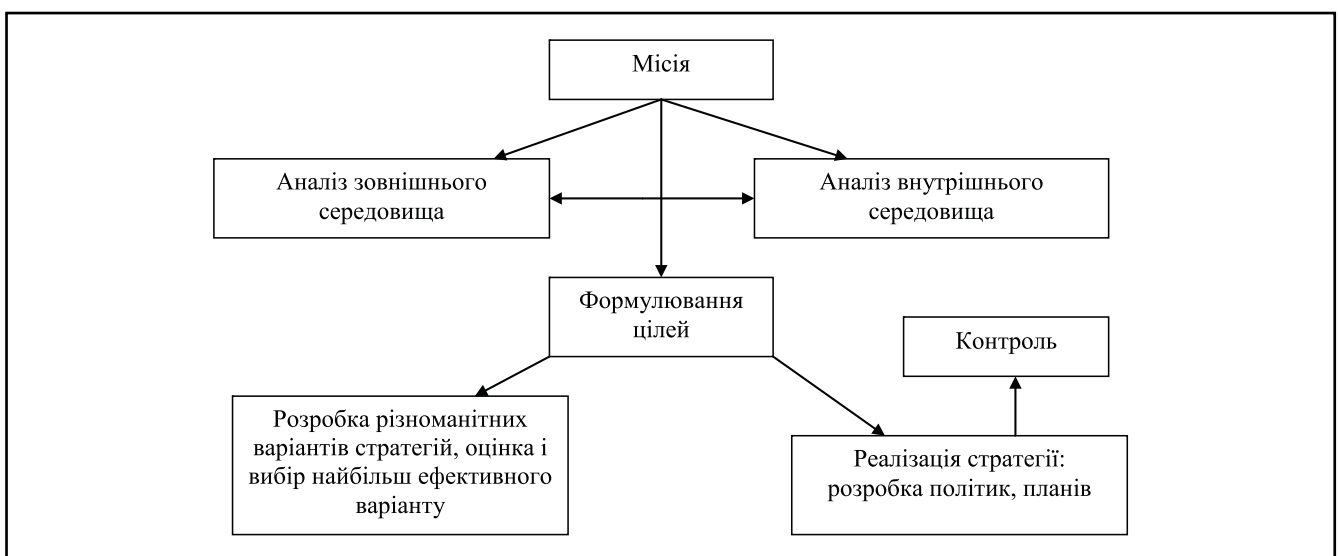

Рисунок 1. Послідовність розробки загальнокорпоративної стратегії

соціального розвитку підприємства в цілому й окремих його структурних одиниць;

- можливість реально оцінити інвестиційні можливості підприємства, забезпечити максимальне використання його внутрішнього інвестиційного потенціалу і можливість активного маневрування інвестиційними ресурсами;
- швидка реалізація нових перспективних інвестиційних спроможностей, що виникають у процесі динамічних змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища;
- врахування заздалегідь можливих варіацій розвитку неконтрольованих підприємством факторів зовнішнього інвестиційного середовища і можливість звести до мінімуму їхні негативні наслідки для діяльності підприємства;
- відбиття порівняльних переваг інвестиційної політики підприємства в зіставленні з його конкурентами;
- забезпечення чіткого взаємозв'язку стратегічного, поточного й оперативного управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- формування значення основних критеріальних оцінок вибору реальних інвестиційних проектів і фінансових інструментів інвестування.

Стратегічне управління інвестиційною політикою корпорації має цільовий характер, тобто передбачає постановку та досягнення певних цілей.

Стратегічне управління є могутнім засобом підвищення ефективності інвестиційної політики в довготерміновій перспективі, її координації та контролю, а також базою для прийняття управлінських рішень на всіх стадіях інвестиційного процесу.

Важливим об'єктивним обмеженням, що визначає напрям стратегічного управління інвестиційною політикою, є стадія життєвого циклу, в якій знаходиться підприємство. Кожній стадії життєвого циклу підприємства належить характерний їй рівень інвестиційної активності, напрями і форми інвестиційної діяльності, особливості формування інвестиційних ресурсів.

У науковій літературі зустрічається багато поглядів на життєвий цикл підприємства, які відрізняються кількістю стадій та їх змістом і назвами. За основу може бути прийнятий найбільш розгорнутий і детальний варіант [6, с. 54], наведений на рис. 3.

Стосовно задачі диференціації стадій інвестиційної політики такий наведений підхід має бути вдосконалений з огляду на дві обставини:

1. У ньому містяться як стадії життєвого циклу, так і «контрольні точки», які не мають тривалості у часі і означають перехід від однієї стадії до іншої (наприклад, народження, розквіт сил). Вони не ідентифікуються з якоюсь інвестиційною політикою, а можуть лише бути підставою для її трансформації.

2. Є необхідним агрегування деяких стадій в один блок у зв'язку з тим, що вони мають одну й ту ж саму мотивацію до певних варіантів інвестиційної політики.

Діагностику стадій життєвого циклу пропонується проводити за первинними цілями, що висуюються на певній стадії. Зміна цілей означає перехід від однієї до іншої стадії життєвого циклу. Напрями інвестиційної політики, які можуть бу-

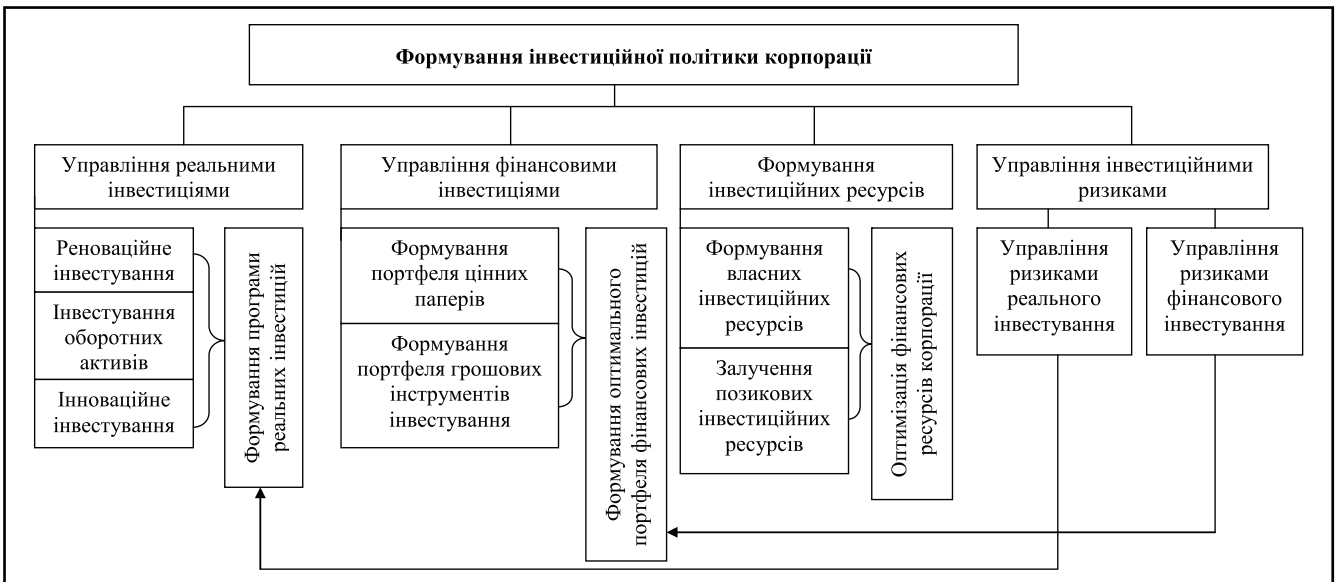

Рисунок 2. Стратегічний підхід до формування інвестиційної політики корпорації

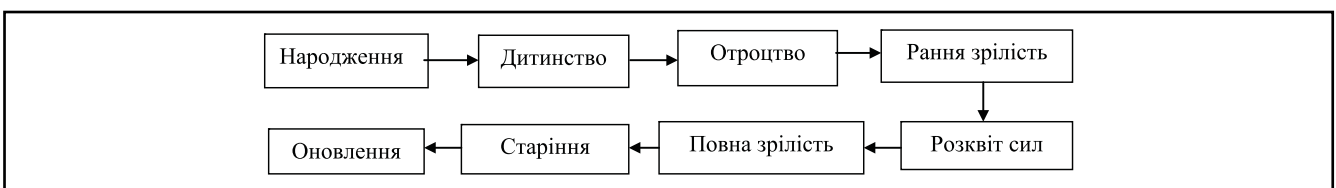

Рисунок 3. Стадії життєвого циклу підприємства

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

Варіанти інвестиційної політики за стадіями життєвого циклу підприємства

Стадія життєвого циклу	Первинні цілі	Переважальні варіанти інвестиційної політики
1. Народження, становлення і дитинство	Вживання і короткостроковий прибуток	Забезпечення високих темпів реального інвестування. Забезпечення беззбитковості інвестиційної діяльності, шляхом формування власних інвестиційних ресурсів
2. Отроцтво	Прискорене зростання	Розширення обсягів реального інвестування. Диверсифікація напрямів реального інвестування. Забезпечення мінімальної норми поточного інвестиційного прибутку
3. Рання зрілість і розквіт сил	Стале зростання	Забезпечення виходу на «критичну масу інвестицій». Диверсифікація форм реального інвестування. Формування портфеля фінансових інвестицій. Забезпечення необхідних темпів приросту капіталу, що інвестується
4. Повна зрілість	Підтримання сформованого іміджу	Підтримка «критичної маси інвестицій». Широка диверсифікація форм реального та фінансового інвестування. Забезпечення середньої норми інвестиційного доходу. Розвиток реальних інвестицій. – управління інвестиційними ризиками
5. Старіння	Подолання кризової перспективи	– забезпечення своєчасної реновації активів, що амортизуються; – «стиснення» портфеля фінансових інвестицій з ціллю підвищення рівня його доходності; – дезінвестування капіталу з низькорентабельних інвестиційних об'єктів з забезпеченням мінімальних його втрат; – реінвестування капіталу з ціллю підтримки необхідного обсягу операційної діяльності.
6. Оновлення	Подальший інноваційний розвиток	– інноваційне інвестування; – можливість галузевої диверсифікації реальних або фінансових інвестицій; – мінімізація рівня податків; – підвищення середньозваженої вартості капіталу, за рахунок коригування обсягів внутрішніх і зовнішніх інвестицій підприємства.

ти використаними на певній стадії життєвого циклу, визначаються виходячи з їх відповідності природі і цілям економічних процесів, притаманних саме цій стадії.

Характер диференціації цілей інвестиційної політики в залежності від конкретних стадій його життєвого циклу показано в таблиці.

Наведений метод є достатньо простим у практичному використанні, але оскільки стадія життєвого циклу не виключає застосування декількох варіантів інвестиційної політики, прийняття остаточного рішення має відбуватися на суб'єктивно-інтуїтивному рівні. Це не відкидає можливості використання цього методу, він є корисним для попереднього аналізу хоча б з боку відсіву неприйнятних на даній стадії життєвого циклу варіантів і більш детального подальшого розгляду порівняльної доцільності перспективних варіантів.

Інвестиційна політика являє собою форму реалізації інвестиційної ідеології й інвестиційної стратегії підприємства в розрізі найбільш важливих аспектів інвестиційної діяльності на окремих етапах її здійснення. На відміну від інвестиційної стратегії в цілому, інвестиційна політика формується лише по конкретних напрямках інвестиційної діяльності підприємства, що вимагає забезпечення найбільш ефективного управління для досягнення головної стратегічної мети цієї діяльності.

Висновки

В умовах ринкової економіки можливостей для інвестування багато. Разом із тим будь-яка корпорація має обмежені фінансові ресурси, які доступні для інвестування. Тому потрібно діяти згідно зі своєю інвестиційною стратегією в цілому, а також враховувати позиції інвестиційної політики. А головним в реалізації інвестиційної стратегії і політики є розробка інвестиційних програм (портфелів).

Список використаних джерел

1. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
2. Маховикова Г.А., Кантор В.Е. Инвестиционный процесс на предприятии. – СПб.: «Питер», 2001. – 171 с.
3. Бланк И.А. Управление денежными потоками. – К.: Ника-центр, 2002. – 576 с.
4. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента. – К.: Ника-центр, 2001, Т. 1. – 531 с.
5. Бочаров В.В. Инвестиции. – СПб.: «Питер», 2002. – 284 с.
6. Адамова Н.А., Малова Т.Л. та ін. Організація і планування виробництва на підприємствах швейної промисловості. – К.: Вища школа, 1994. – 129 с.
7. Савчук В.П., Прилипко С.И., Величко В.Г. Анализ и разработка инвестиционных проектов. – К.: «Абсолют-В», «Ольга», 2000. – 302 с.